

Vogels van de Veluwezoom

Vogels van de Veluwezoom

Op de Veluwezoom komen ongeveer 120 verschillende vogelsoorten voor. In deze minibrochure worden 66 van de meest voorkomende soorten benoemd, waarbij de watervogels buiten beschouwing zijn gelaten. Bij iedere vogel staat een korte toelichting vermeld over wanneer en waar je de vogel tegen kunt komen en wat het hoofdvoedsel van de vogel is.

Korte toelichting op de gebruikte termen in deze minibrochure:

Standvogel: is een vogel die het hele jaar voorkomt op de Veluwezoom.

Trekvogel: komt op de Veluwezoom voor gedurende het broedseizoen en trekt daarna naar het overwinteringsgebied.

Doortrekker: passeren de Veluwezoom tijdens de seizoentrek zonder hier lang te verblijven.

Winter- en zomergast: is gedurende de winter of zomer als gast op de Veluwezoom te vinden.

Zaadeters: vogels die hoofdzakelijk zaden en vruchten als voedsel gebruiken. Tijdens het broedseizoen voeren zaadeters ook insecten aan hun jongen. Dit i.v.m. de noodzakelijke eiwitten.

Insecteneters: vogels die hoofdzakelijk insecten en andere ongewervelden als voedsel gebruiken. In tijden van schaarste aan insecten (zoals gedurende de winter) eten veel insecteneters ook zaden, noten en vruchten als aanvulling op hun menu.

Merel

De merel is een standvogel die voorkomt in bossen, parken en tuinen.
Voedsel: wormen, insecten, bessen en fruit.

Zanglijster

Een standvogel die vooral leeft in de buurt van struikgewas, grasvelden en open plekken.
Voedsel: ongewervelden, maar ook fruit.

Koolmees

De koolmees is een standvogel die voorkomt in naald- en loofbossen, parken en tuinen.
Voedsel: insecten, vetbollen, pinda's en zaden.

Pimpelmees

Een standvogel die vooral voorkomt in parken, tuinen en bosrijke gebieden.
Voedsel: ongewervelden, zaden en pinda's.

Grote lijster

Een standvogel die vooral voorkomt nabij graslanden en parken, broed hoog in loofbomen.
Voedsel: ongewervelden, bessen en zaden.

Koperwiek

Vooral een wintergast en voorjaarsdoortrekker. Komt voor in weilanden, bossen en parken.
Voedsel: ongewervelden, bessen en zaden.

Kuifmees

De kuifmees is een standvogel die vooral leeft in naaldbossen met veel dennen.
Voedsel: ongewervelden, zaden en bessen.

Zwarte mees

Een standvogel die vooral voorkomt in naaldbossen met veel sparren.
Voedsel: vooral insecten, zaden lariks en fijnspar.

Kramsvogel

Wintergast en voorjaarsdoortrekker, soms broedvogel. Komt voor in half open landschappen.
Voedsel: wormen, insecten, fruit en bessen.

Winterkoning

Een standvogel die voorkomt in bossen, parken en tuinen met voldoende begroeiing voor nesten.
Voedsel: insecten en andere ongewervelden.

Matkop

Standvogel die leeft in bossen en gebieden met houtwallen of singels, vooral op hogere gronden.
Voedsel: insecten, zaden en vruchten.

Glanskop

Standvogel die leeft in wat ouder- en groter loofbos, vanaf 4 tot 5 hectares.
Voedsel: ongewervelden en zaden.

Startmees

Standvogel, voorkomend in bossen, parken en tuinen. Voedsel: kleine insecten en zaden die zij kunnen vinden op de dunne einden van takken.

Huisumus

De huisumus is een standvogel die voorkomt in omgevingen waar ook mensen leven. Voedsel: zaden, bessen, brood en insecten.

Vink

Een algemene standvogel die voorkomt in bossen, parken en tuinen met ondergroei. Voedsel: zaden, zachte knoppen, beukennotjes

Goudvink

Standvogel met voorkeur voor naald- loof- en gemengde bossen met veel ondergroei. Voedsel: bessen, zaden en knoppen van bomen.

Ringmus

Een standvogel die voorkomt in kleinschalig cultuurlandschap met bouwland. Voedsel: graan, onkruidzaad en insecten.

Heggenmus

Een standvogel met een voorkeur voor plekken met struiken en heggen. Voedsel: kleine ongewervelden en kleine zaden.

Appelvink

Zowel standvogel als trekvogel naar België en Frankrijk. Komt voor in dichte loof- en gemengde bossen. Voedsel: diverse zaden, b.v. haagbeuk.

Keep

Wintergast en voorjaarsdoortrekker. Komt voor vooral in gemengde bossen en bosranden. Voedsel: insecten, zaden en beukennotjes.

Boomklever

Een standvogel, vooral te zien in oudere loofbossen i.v.m. broedholtes, ook parken en tuinen. Voedsel: insecten, beukennotjes en zaden.

Boomkruiper

De boomkruiper is een standvogel die voorkomt in bossen, parken en grotere tuinen. Voedsel: insecten en andere ongewervelden.

Groenling

Standvogel en soms ook wintergast en trekvogel naar zuiden. Voorkomen nabij bebouwing, bosranden en open bos. Voedsel: zaden en bessen.

Kruisbek

Wintergast, soms broedvogel. Komt voor in naaldbossen met vooral fijnspar, grove den en larix. Voedsel: naaldboomzaden en boomknoppen.

Ontstaan- en ontwikkeling van vogels

De meeste wetenschappers zijn het met elkaar eens dat vogels afstammen van de Theropoda. Dit zijn dinosaurïers die voornamelijk vlees aten en tweevoetig waren. Uit de groep van Theropoda zijn onder andere de maniraptors voortgekomen. Deze maniraptors waren zeer waarschijnlijk al warmbloedig en hadden ook al veren. Een tussenvorm tussen de dinosaurïers en de vogels is de oervogel Archaeopteryx die behoorde tot de maniraptors.

Waarom bestaan er zoveel verschillende snavelvormen?

Naast het poetsen van hun verenkleed gebruiken vogels hun snavels hoofzakelijk om te eten en te drinken. Evolutionaire processen hebben de snavels zo ontwikkeld en gevormd zodat de vogels zo efficiënt mogelijk hun voedsel kunnen bemachtigen. Daar de verschillende vogels ook weer verschillende soorten voedsel tot zich nemen, is iedere snavelvorm gespecialiseerd in een bepaalde voedselgroep. Zo zijn er snavelvormen afgestemd op het bemachtigen van insecten, zaden, regenwormen, waddiertjes, muizen, etc.

Meer info over evolutie kan je vinden op veluwezoominbeeld.nl

Sijs

Wintergast en doortrekker, soms broedvogel. Komt vooral voor in naaldbos (vaak sparren). Voedsel: zaden spar, elzenproppen, berkenkatjes.

Putter

Standvogel die voorkomt in het halfopen platteland, nabij boerderijen en dorpen. Voedsel: rijpe en onrijpe zaden, insecten.

Roodborst

Standvogel, wintergast en doortrekker. Komt voor in loof- en gemengd bos, parken en tuinen. Voedsel: insecten, zaden, fruit en bessen.

Bonte vliegenvanger

Trekvogel naar West-Afrika. Komt voor in gevarieerde half open loof- en gemengde bossen. Voedsel: insecten en andere ongewervelden.

Gekraagde roodstaart

Trekvogel naar Sahel-regio. Komt voor in oude gemengde bossen met open plekken zoals heidevelden. Voedsel: vooral insecten.

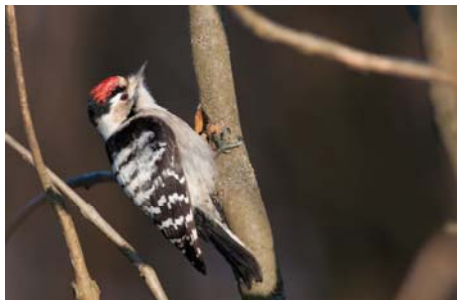
Roodborsttapuit

Trekvogel naar Zuidwest-Europa en Noord-Afrika. Komt voor op de hoge zandgronden en langs de hele kust. Voedsel: vooral insecten.

Grote bonte specht

Standvogel die je kunt vinden in bossen, parken en tuinen waar bomen zijn om te broeden.
Voedsel: insecten en zaden van sparren/dennen.

Kleine bonte specht

Standvogel met voorkeur voor bos met zachte bomen zoals berk, wilg, els en populier.
Voedsel: vooral insecten, ook wel vruchten.

Grote gele kwikstaart

Deels standvogel en deels trekker tot Zuid-Frankrijk. Voorkomen: oevers van beken en rivieren met boomranden. Voedsel: ongewervelden.

Witte kwikstaart

Trekvogel tot Spanje en wintergast uit Noorden. Komt voor in open- en half open landschap. Voedsel: op de grond levende ongewervelden.

Zwarte specht

Standvogel met voorkeur voor grote naaldbossen gevarieerd met beuken i.v.m. hun nesten.
Voedsel: vooral houtmieren en larven van kevers.

Groene specht

Standvogel die vooral voorkomt in kleinschalig cultuurlandschap met oude bomen en in duinen.
Voedsel: insecten, vooral mieren.

Boompieper

Trekvogel naar Noord-Afrika. Komt voor op heidevelden en duinen met enige opslag.
Voedsel: vooral insecten.

Houtduif

Standvogel die vrijwel overal voorkomt waar ook bomen zijn.
Voedsel: zaden, knoppen en bladeren.

Goudhaan

Standvogel die voorkomt in naaldbossen, bij voorkeur sparrenbos.
Voedsel: kleine insecten en spinnen.

Vuurgoudhaan

Standvogel en korte afstandtrekker. Komt voor in naald- en gemengde bossen, vooral Oost-NL.
Voedsel: kleine insecten en spinnen.

Holenduif

Standvogel, voorkomend in gevarieerd agrarisch gebied met akkers en bossen.
Voedsel: zaden en andere plantdelen.

Turkse tortel

Standvogel die voorkomt in parken, tuinen, boerenerven en stadscentra.
Voedsel: zaden, vruchten en soms insecten.

Veldleeuwerik

Trekvogel naar Frankrijk en Engeland. Komt voor in open gebieden zoals heidevelden, duinen en graslanden. Voedsel: insecten, granen en zaden.

Boomleeuwerik

Trekvogel naar Zuid-Frankrijk en Spanje, soms ook overwinteraars. Voorkomen: hogere zandgronden en duinen. Voedsel: insecten, zaden en grassen.

Zwartkop

Trekvogel naar Zuidwest-Europa / Zuid-Engeland. Komt voor in loof- en gemengde bossen met rijke ondergroei. Voedsel: insecten en vruchten.

Tuinfluiter

Trekvogel naar ten zuiden van Sahara. Komt voor op sterk begroeide plekken bij bossen/bosranden. Voedsel: bladluizen bij broed, insecten en fruit.

Tjiftjaf

Trekvogel naar Zuid-Europa en Noord-Afrika. Komt voor in bossen met lagere bomen en rijke ondergroei. Voedsel: insecten, zaden en bessen.

Fitis

Trekvogel naar ten zuiden van de Sahel. Komt voor in loofbossen en parken met voorkeur voor berken. Voedsel: Insecten en soms planten.

Vogeltrek, een fascinerend gebeuren!

Twee keer per jaar vindt er een enorme migratie van miljarden vogels plaats. Hierbij worden afstanden afgelegd, variërend van een paar honderd tot wel 22.000 kilometer. Niet alle vogels doen aan vogeltrek, maar de vogels die wel migreren, doen dat niet voor niets. Ze hebben daar een goede reden voor.

Waarom vindt er vogeltrek plaats?

De belangrijkste reden is dat gedurende de winter, broedgebieden voor veel vogels niet geschikt zijn om te overleven. Meestal is niet de kou het probleem. Het gebrek aan voedsel, gedurende de winter, is de reden dat vogels wegtrekken. Andersom zijn veel warme overwinteringsgebieden ongeschikt om daar te blijven broeden. Door het grote aantal aanwezige vogels is er te weinig voedsel beschikbaar om ook nog jongen groot te brengen. In het Noorden is er dan meer voedsel aanwezig en duren dagen langer om voedsel te kunnen vergaren.

Navigatie en oriëntatie

Navigeren is het bepalen en bereiken van het reisdoel. De ingebouwde trekrichting is bij vogels genetisch bepaald, maar hoe ze het reisdoel bereiken is vrijwel onbekend. Oriënteren is bepalen waar je bent, waar het noorden en het zuiden is. Vogels oriënteren zich tijdens de trek op de volgende manieren: op zicht (rivier- en kustlijnen, sterren, zonsopgang en -ondergang), door het aardmagnetisch veld en op geur en geluid (omgevingsgeur, branding van de zee).

Vlaamse gaai

Standvogel die leeft in bossen, parken en rondom tuinen en boerenerven. Voedsel: insecten, eieren, jonge zangvogels, eikels, etc.

Ekster

Standvogel die leeft in open gebieden met verspreid staande bomen, geen dicht bos. Voedsel: insecten, eieren, jonge zangvogels, etc.

Ijsvogel

Standvogel die het meest voorkomt bij langzaam stromende beekjes, soms ook stilstaand water. Voedsel: vis en waterinsecten.

Spreeuw

Standvogel en soms trekvogel naar België en Noord-Frankrijk. Komt voor op en rondom graslanden. Voedsel: alleseter, meest insecten.

Zwarte kraai

Standvogel die voorkomt in (half) open landschappen met bomen en bosranden. Voedsel: alleseter.

Kauw

Standvogel die vooral in en rondom bebouwde omgeving voorkomt. Voedsel: alleseter die zijn voedsel vooral op de grond vindt.

Buizerd

Standvogel die leeft in bossen, liefst gecombineerd met heide en boerenland, ook in duinen. Voedsel: kleine zoogdieren, ook andere prooi.

Havik

Standvogel die leeft in bossen met open land om te jagen. Voedsel: middelgrote vogels zoals duif en zoogdieren zoals konijn en eekhoorn.

Roek

Standvogel en wintergast uit Noordoost-Europa. Vaak te zien in groepjes vrijstaande hoge bomen bij b.v. wegen. Voedsel: allester.

Raaf

Standvogel die voorkomt in grote gebieden waar bos en heide elkaar afwisselen. Voedsel: alleseter met voorkeur voor dierlijk voedsel.

Sperwer

Standvogel die leeft bij voorkeur in dicht jong bos met naaldbomen i.c.m. halfopen landschap. Voedsel: kleine zangvogels tot lijster en spreeuw.

Torenvalk

Standvogel die voorkomt rondom graslanden, heide, hoogvenen en duingebieden. Voedsel: kleine zoogdieren, vogeltjes en insecten.

Bosuil

Standvogel die voorkomt in open loof- en gemengd bos en parken met oude bomen. Voedsel: kleine zoogdieren en vogels, insecten, amfibieën.

Kerkuil

Standvogel voorkomend in (half)open cultuurlandschappen, zelden in bossen. Voedsel: vooral veld-, woel- en spitsmuizen.

Ransuil

Standvogel die op veel plekken voorkomt, zoals bossen, heide, parken, duinen en hoogvenen. Voedsel: vooral woel- en veldmuis, ook vogels.

Boerenzwaluw

Trekvogel naar West- en Centraal-Afrika. Broedt o.a. in open schuren en onder brede dakoverschotten. Voedsel: insecten, vooral muggen.

Huiszwaluw

Trekvogel naar tropisch Afrika. Komt voor in open gebieden nabij gebouwen en bruggen. Voedsel: insecten, vooral muggen.

Gierzwaluw

Trekvogel naar het grote gebied tussen Mali en Congo. Broeden in holtes van gebouwen en jagen boven dorpen en steden. Voedsel: insecten.

Ontdek de natuur en de Oost-Veluwezooom

natuurinfo - wandelroutes -
landschap & historie - evolutie -
en nog veel meer

www.veluwezoominbeeld.nl

